

BESZÁMOLÓK

SZEMLEK

REFERÁTUMOK

A jövő könyvtárának feladatai

A hagyományos "könyvtár" mint helyhez kötött intézmény átalakulóban van, s mind markánsabban rajzolódni ki a korszerű "könyvtárnak" mint az ismeretkináló hálózat egy-egy tagjának a körvonalai. Az egyre kifinomultabb információs technikát átvevő könyvtárak és a megfelelően képzett könyvtárosok lesznek hivatottak arra, hogy a konkrét problémák megoldásához ismeretek összefüggéseire épített, "intelligens" szolgáltatásokat nyújtsanak.

A jövő könyvtárával, várható szerepével kívánunk foglalkozni, mind a könyvtárhasználók, mind az információs és ismeretkináló technika fejlesztésével foglalkozók, azaz a jövő ismeretkinálói szempontjából. A tájékoztatási szakmával szemben újabban ugyanis olyan igénynek lépnek fel, hogy a könyvtár mint információs csomópont ne csak adatokkal, információs nyersanyaggal, hanem összefüggéseket is feltáró, tömörítő, elemző információs végtermékekkel elégítse ki a szükségleteket.

TÖRTÉNELMI VISSZAPILLANTÁS

Mint az 1. ábra idővonalából leolvasható, az ún. információs társadalomban élünk, amikor is fokozott felelősség hárul a könyvtárosokra, hiszen szakmájuk természeténél fogva leginkább ők foglalkoznak az információhoz való hozzáférés elméletével és gyakorlatával.

Az ábra az "írásbeliség" és a "könyvtárügy" múltjának-jelenének eseményeiből kiindulva ad áttekintést és von le következtetéseket a jövő trendjeire vonatkozóan.

A mai könyvtárak őseinek a középkori bencés kolostorok szkriptóriumai tekinthetők, ahol a pergamenre író szerzetes volt a könyv kiadója is, s ahol a könyvkészítés és -olvasás szent kötelességnek számított. Később Gutenberg mozgatható betűi indítottak el korszakalkotó fejlődést a könyvek sokszorosítása révén. A nagy német filozófus, Leibniz a tudás szentélyének vallotta a könyvtárat, s ő maga mint könyvtáros elsőként dolgozott ki átfogó betűrendes szerzői katalógust, osztályozási sémát, sőt

olyan tartalmi kivonatot, amely az információk rendezett összekapcsolásával segítette a tudósokat az összefüggések feltárásában, elemzésében. Sok tekintetben Leibniz a jövő könyvtárosa volt, hiszen a személyre szabott információ általa felismert módszerei válnak korunk növekvő információáradatában a lehetséges leghatékonyabb szolgáltatás, az összefüggések, a tartalmi lényegek feltárásának és elemzésének alapjává. A közeljövőben várható a könyvtári műveletek automatizálásának kiterjesztése a személyesített információkra, továbbá az ismeretátadás tényleges szervezését és kezelését, következésképp a tudás megszerzését és az összefüggések megismerését, elemzését segítő információs hálózatok tervezésére.

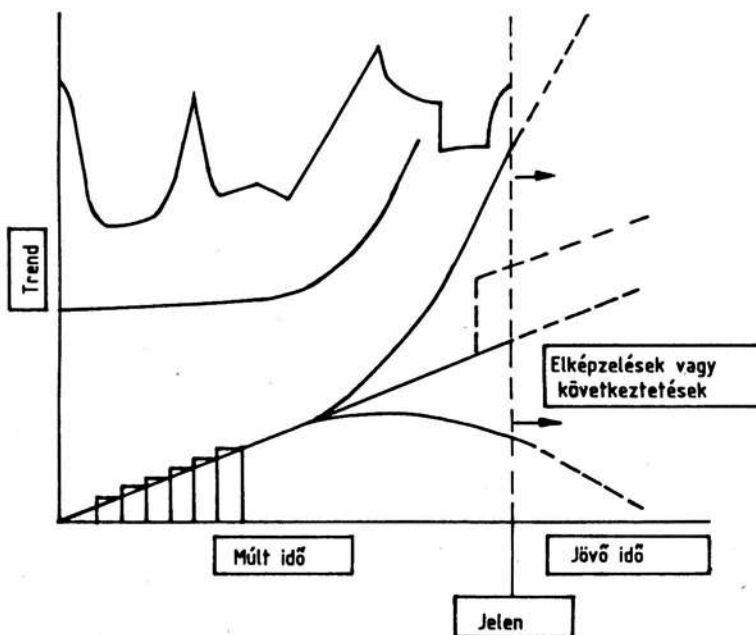
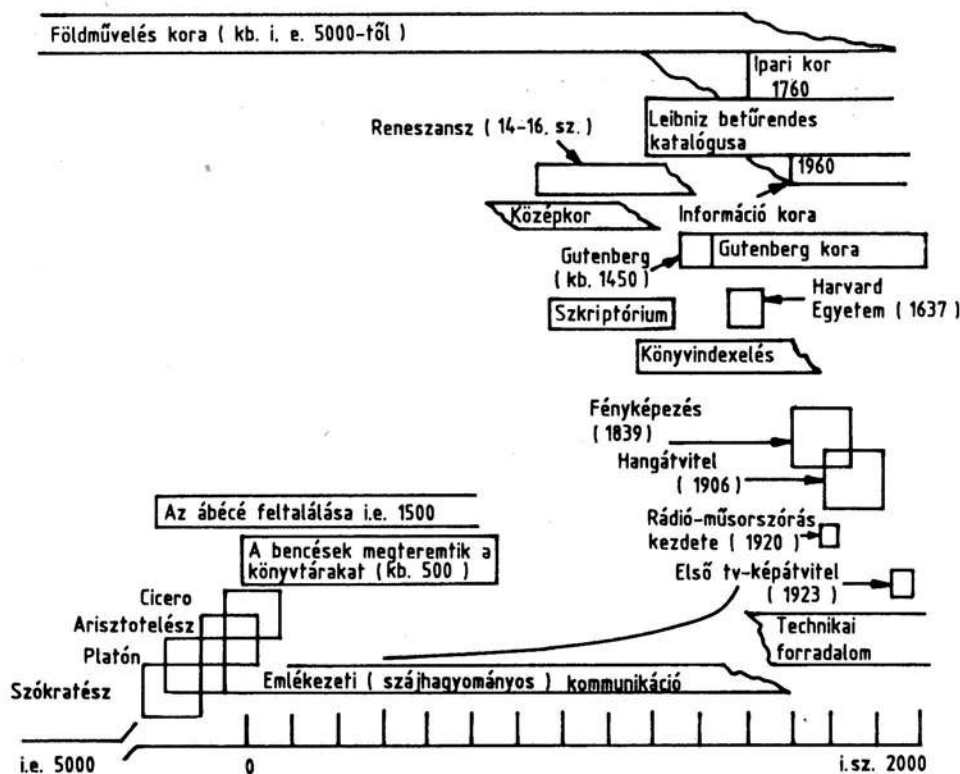
KÖNYVTÁROSI MODELL

A könyvtáros mint ismeretkináló az olyan ügynökhöz hasonlítható, aki pl. a farmereket specifikus információszükségletükhöz szabott, friss mezőgazdasági és módszertani ismeretekkel látja el. De amíg ők a vidék országújtait járják, az ismeretkináló szolgáltatás könyvtárosai az információs országutakat fogják beutazni, felhasználva a számítógéprendszereket és az ezernyi könyvtár anyagához való hozzáférést. Az információs kor könyvtárosától az ügyfelek igényeihez szabott és sűrített tartalmi feltárást és elemzést vár el.

AZ ÁTALAKULÓ KÖNYVTÁR

A könyvtárra váró újabb feladatok ellátása bizonyára egy sor más-más műszaki szakterülethez tartozó funkció, technika és módszer összeolvadását fogja maga után vonni.

A digitális információs technika általánosságávalásával a szöveg és a grafika, az álló és mozgó vizuális információ közötti határok fokozatosan elmosódnak. A könyvtár az újfajta információhordozókat ugyanúgy fogja gyűjteni és terjeszteni, mint a hagyományos, papíralapú dokumentumokat.

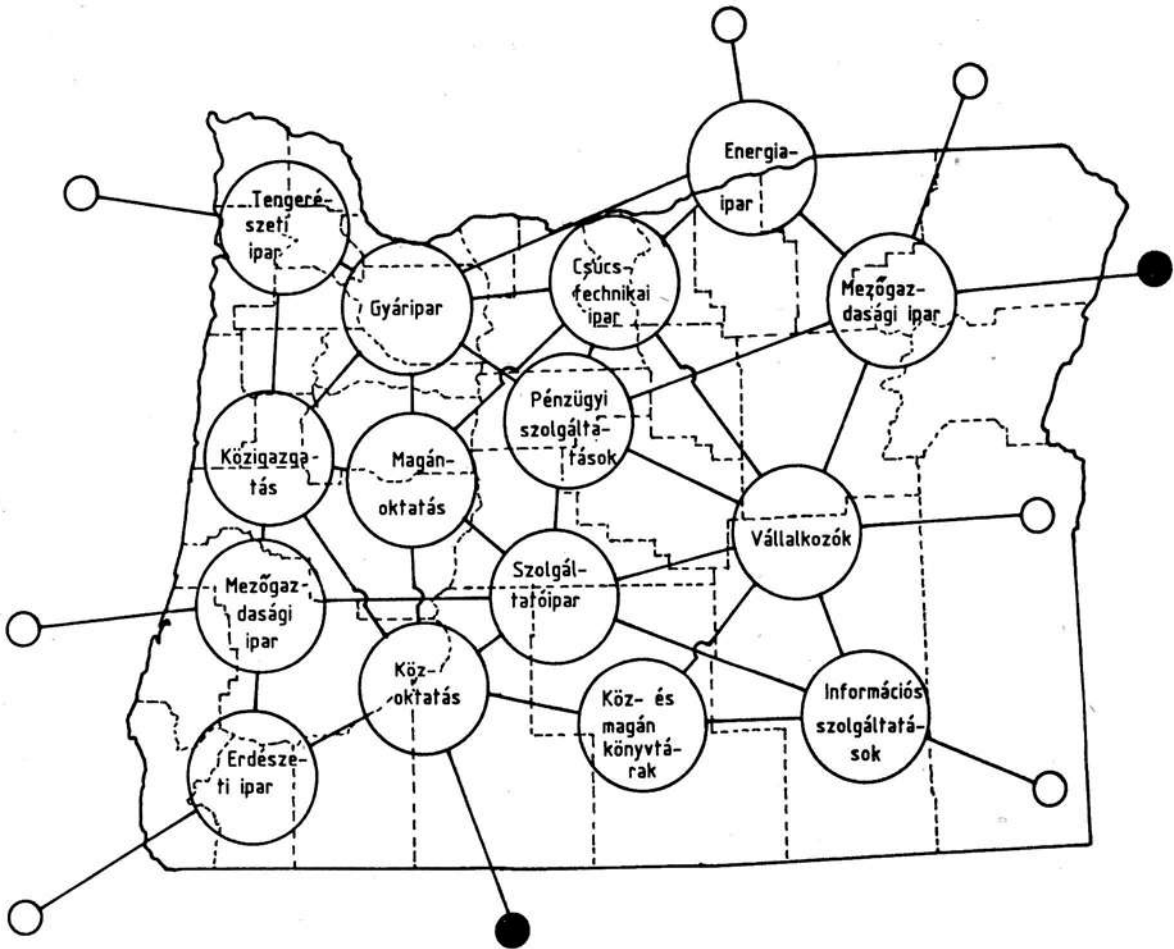
1. ábra A múlt eseményei és trendjei bepillantást adhatnak a jövőben kibontakozó irányzatokba

KIALAKULÓ FELADTKÖRÖK

A jövő könyvtárára számos újabb feladatkör ellátása vár.

A könyvtár **hálózati információs csomóponttá** válását máris több fejlemény jelzi. Ezek a következők:

- ▶ a digitális technika nemcsak a szöveg-grafika-állókép-mozgóképek összeolvadását, hanem az információ igen nagy tárolási sűrűségét is lehetővé teszi, pl. a CD-ROM technikával 275 ezer oldalnyi

2. ábra Könyvtárak kapcsolódása a gazdasági szervezetek hálózatához Oregon (USA) államban

szöveg, vagy 550 millió bájtt adat, vagy 18 ezer grafikus oldal egy 5 1/4 hüvelyknyi (3,17 cm-es) optikai lemezen tárolható;

- ▶ a kisebb, szűk szakosítású könyvtárak "személyesített" szolgáltatásaikkal kezdenek modellé válni a többi kutató- és közkönyvtár számára;
- ▶ a könyvtárosok mint információhálózati szervezők és felhasználók törekszenek megkönnyíteni a hálózatban részt vevő s egymást kiegészítő gyűjtemények anyagában való eligazodást;
- ▶ sok állam különböző típusú könyvtára kialakítja a szakosított állománymegosztást, s olyan mechanizmust fejleszt ki, amely a teljes dokumentumok (könyvek, audio- és videoszalagok stb.) gyors átadását valósítja meg;
- ▶ a könyvtárak zöme a nagy adatbázis-szolgáltatókhoz és online katalógusokhoz való hozzáférés érdekében már csatlakozott a regionális és országos hálózatokhoz.

A 2. ábrából kiolvasható, hogy milyen erős a könyvtári szolgáltatások összekapcsolódása a kereskedelmi, ipari és más gazdasági szektorokkal, valamint a gazdasági központokkal. Ebben a hálózati

rendszerben az egyes államok (köz-, magán-, főiskolai, egyetemi, más iskolai stb.) könyvtárai kis gazdasági kutatószolgálatként igen értékes információszolgáltatásokat tudnak nyújtani az ország különféle gazdasági szektoraiban működő vállalatok számára. Felmérések tanúskodnak arról, hogy 1985-ben az USA könyvtárai 10 milliárd dollárt takarítottak meg az USA gazdasága számára, köztük a tudományos vállalkozások számára, amelyek erősen függenek a könyvtári szolgáltatásoktól.

A könyvtár mint **oktatási bázis** is növekvő jelentőségre tesz szert. Amióta a számítógépes műveltség előtérbe került, a könyvtárak szívesen kínálják fel számítógépes szolgáltatásaikat az iskoláknak, a magánszemélyeknek és a vállalatoknak. A könyvtárak tehát sajátos művelődési központokká formálódnak, arra, hogy a hagyományos iskolai-oktatási környezeten kívüli szellemi élményt nyújtsanak. Azáltal, hogy a könyvtárak klépítik video- és audiovizuális gyűjteményüket, kifejlesztik a hálózati hozzáférést az országos archívumokhoz, a könyvtárak és múzeumok rendeltetése és tevékenysége

összehangolódnak. És továbbmenve: e két erőforrás fokozatos összeolvadása révén válhat a könyvtár az országos oktatási rendszer komplex szolgáltató műhelyévé.

A könyvtár mint **információs-távközlési központ** azáltal valósul meg, hogy egybeolvadnak az állományépítési, feltárási és referenz rendszerek, a speciális archivumi funkciók, a számítóközponti és a számítógépes kiadói-szerkesztői szolgáltatások. Ez az új információs-távközlési központ egyszersmind része lesz annak az ismeretkínáló hálózatnak, amely nemcsak a tudósok és az egyetemi ismeretkínáló dolgozók számára jelent elsődleges erőforrást, hanem az oktatás bármely részvevőjének is. Ezek a hálózatok fogják elősegíteni az óvodától a felsőoktatásig és azon túl a széles néprétegek számára az egyén által ütemezett, folyamatos tanulást.

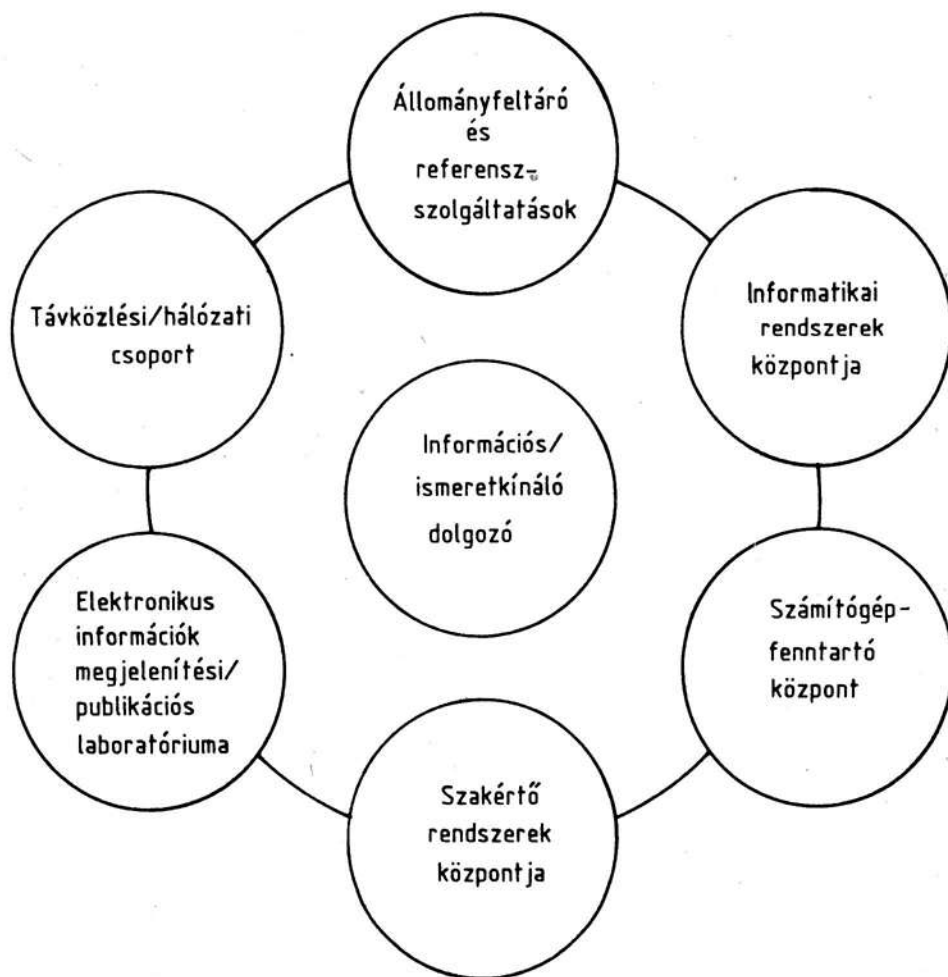
KIALAKULÓ SZOLGÁLTATÁSOK

Információs társadalmunkban a növekvő információáradat megsűrűzése, közben tartása megköveteli az egyre nagyobb teljesítményű számítógépek hasz-

nálatának további bővítését. Hamarosan újabb szolgáltatásfajtákkal is találkozni fogunk. Így pl. egyes szakértők egy-egy gazdasági szakterületen ismeretfejlesztőkké, mások ismeret-továbbadókká válnak. E specialisták szolgáltatásait a könyvtár kezdetben kénytelen igénybe venni. Így egyfelől elkerülhető, hogy az ügyfél a könyvtár kihagyásával közvetlenül az információforráshoz forduljon, másfelől a használatnak is előnyösebb ez a megoldás a hagyományos kereséssel és elemzéssel együttjáró fáradsághoz képest.

Könnyen megeshet, hogy az új könyvtárosok éppen azok közül az egymással versengő ismeret-továbbadók közül fognak kikerülni, akik közvetlen kapcsolatot építenek ki a szakértőkkel, azért, hogy személyi ismeretbázisukat saját mikroszámítógépükön naprakészen tarthassák.

Bizonyára nem minden könyvtár tudja majd a kilencvenes években átélni ezt a gyökeres átalakulást, a személyi ismeretrendszerek létrejöttét. Csak azok a regionális és szakkönyvtárak számíthatnak továbbélésre, amelyek a 3. ábrán látható hat szolgáltatóegységre alapozzák munkájukat, nevezetesen:

3. ábra A jövő könyvtárának funkcionális fejlődése

► **Az állományfeltáró és referenzszolgáltatás** képviseli az "emberi" részt az egyre növekvő számítógépi függőségben. Valójában itt kezdődik a jövő könyvtára, hiszen a gondos indexelés az optimális visszakeresés feltétele. Az ország dokumentumállománya és annak feltáró technikája az a bázis, amelyre az új szolgáltatások és az elektronikus információs és ismeretrendszerek felépíthetők.

A szakképzett könyvtárosok már jelenleg is nagy szerepet játszanak az információhoz való hozzáférés automatizálásában. Ők fogják a továbbiakban is segíteni, irányítani az informatikákat, a rendszerfejlesztőket és az ismeretrendszer-építőket a jövő intelligens szolgáltatásainak kialakításában.

► **Az informatikai rendszerek** könyvtáron belüli szolgáltatásainak az a feladatuk, hogy az egyedi ismerethasznosítók bevonásával intelligens személyi információs rendszereket fejlesszenek ki, miközben a rendszerekben és az emberi viselkedés elemzésében egyaránt jártas informatikai szakemberekből alakulnak majd ki az "új könyvtárosok". Manapság az ismerethasznosítók már nem elégszenek meg a nyers adatokkal, hanem strukturált információkat igényelnek. Az ilyen ismeretekhez úgy lehet hozzájutni, hogy a megfelelő szabályok és tesztek alkalmazásával feldolgozott információt összefüggésükben, lényegüket kiemelve fejezzük ki. Az ilyen megszürt, kiemelt információ előállításához pedig olyan intelligens rendszer szükséges, amely bemenő teljes információkra és ismeretekre épül, s kiküszöböli belőlük mindazt, ami lényegtelen az adott kérdés vagy fogalom megválaszolásához. Az információ optimális visszakeresése érdekében a könyvtárosoknak szoros együttműködést kell kiépíteniük a mesterséges intelligenciával foglalkozó kutatókkal.

► **A számítástechnikára épített szolgáltatások** sem választhatók el a jövő könyvtárától. A könyvtárosoknak informatikai szakemberekké kell válniuk a szakértő rendszerek, a mesterséges intelligencia rendszerei, a kommunikációs és hálózatfelépítési műveletek, a leképezési és megjelenítési technikák tervezésében és alkalmazásában.

► **A szakértő rendszerek** hozzásegítenek meghatározott ismerettartományok kifejtéséhez, összefüggéseik elemzett feldolgozásához. A számítástechnikai vállalatok keretében működő mesterségesintelligencia-csoportok olyan eszközöket kezdenek kifejleszteni, amelyek alkalmasak lesznek a betáplált információk feldolgozása és elemzése után a válaszok vagy eredmények valószínűségének közlésére. A mesterséges intelligencia legjelentősebb közvetlen alkalmazására a specifikus kutatási vagy diagnosztikai célú ismeretrendszerek kifejlesztésében kerül majd sor.

► **Az elektronikus információs leképezési, megjelenítési és publikációs szolgáltatásokban** a digitális technikáé a főszerep. Nagy eredmény,

hogy bármely információ (nyomatott szövegoldal, orvosi röntgenfelvétel, művészi alkotás stb.) digitálisan felbontható és tárolható, különböző úton kinyomtatható, és/vagy más típusú információkkal összeolvasztható és egyetlen dokumentumként manipulálható.

Korábban a számítógépet inkább csak a bal agyféltekéhez kapcsolódó lineáris szövegek összegyűjtésére és feldolgozására használták fel, ám újabban a számítástechnika a képfeldolgozás és az alakfelismerés képességével is kibővült. A számítógép magas szinten integrált vizuális (jobb agyfélteke) és szöveges (bal agyfélteke) médiummá fejlődött. Az optikai szövegpublikálás forradalmi lehetőség a könyvtár számára. A dokumentumok elektronikus úton állíthatók elő, illetve elektronikus vagy optikailag tárolhatók és terjeszthetők.

► **A távközlési/hálózati szolgáltatások** szerves részei a közeljövő könyvtára feladatainak. Vegyük csak a legáltalánosabban ismert tömegkommunikációs eszközt, a televíziót, s mutassunk rá néhány olyan lehetőségre, amellyel ez a média az ismeretrendszerek készítésénél és terjesztésénél meghatározó szerephez jut. Segítségével képek, szövegek, adatok stb. közvetíthetők, kezelhetők, tárolhatók különböző formátumokban, mégpedig digitálisan vagy analóg lemezeken; a kép sorai közötti kioltási idők kihasználásával digitális információk közvetíthetők vele távoli helyekre.

A könyvtár óhatatlanul a képfeldolgozás, a bármely formátumú dokumentumok készítésének és terjesztésének központjává válik, továbbá egyéb képtechnikák (videó, távkonferencia, digitális képtelefon-szolgálat, telefax, "élő" vagy interaktív kapcsolatteremtés stb.) alkalmazójává, szolgáltatójává lesz.

A távközlési szolgáltatásokat úgy kell szervezni, hogy a helyi hálózatok illeszkedjenek a regionális és más távoli információs szolgáltatásokhoz. A telefon kiegészítésül be kell szerezni, ki kell építeni a képátvitelhez szükséges szélessávú eszközöket és szolgáltatásokat, amelyek révén az otthonokból, hivatalokból és az oktatási intézetekből a kívánt információ azonnal hozzáférhetővé lesz.

AZ IGÉNYBE VEHETŐ MÓDSZEREK

A jövő könyvtára funkcióinak ellátásához az alábbi technikai vívmányoknak van meghatározó jelentőségük.

Mesterséges intelligencia

Az eddigi személyi szakértő rendszerek még nem alkalmasak az információk összességének kezelésére. Az átfogó ismeretrendszerek és az integrált szakértő rendszerek kifejlesztését ma még sok gazdasági és jogi korlát akadályozza, s ezért igazi szakértő rendszereket egyelőre elkülönült, meghatározott szakterületekre dolgoznak ki.

Ma már mindenestre túl vagyunk a mesterséges-intelligencia-rendszerek megteremtésének kezdeti lépésein. A közeljövőben éppen az ismereti termékek iránti sürgető keresletet megértve, a mesterséges intelligencia fejlesztésének elsőbbséget kell biztosítani. Kis számítógépes rendszerekhez már tartozhatnak mesterséges intelligencia "héjak". E "héjak" friss információkkal való feltöltéséhez a fejlesztőnek a mindenkori könyvtáros segítségére és a hagyományos könyvtári szolgáltatásokra kell támaszkodnia. A könyvtárak jelenleg is nagyobb információs hálózat csomópontjai, s a forrásokhoz való hozzáférhetőségük foka a távközlésre alapozott online információs hálózatok sűrűségétől függ.

Grafikus leképező rendszerek

Az utóbbi évtizedekben az információk tárolására, kezelésére és visszakeresésére a technikai eszközök, rendszerek bő választékát fejlesztették ki. Ezután ki kellett fejleszteni azt a technikát, amely a különböző formátumú információk kezelésére, illetve új szimbólumok és grafikai képek befogadására is képes. Így pl. a számítógéppel segített publikálás rendszerrel szöveges-képes elemek kombinációi jeleníthetők meg a képernyőn, olyan elemeké, amelyek egyszerre hatnak a jobb és bal agyféltekére. Ilyen dokumentumok kívánságra kinyomtathatók (lézerrel), elküldhetők (faksimile), optikai hordozókra (lemezre vagy lézerekártyára) rögzíthetők stb.

Miközben hamarosan mind nagyobb számban készülnek a publikációk elektronikus és optikai formátumban, az adatbázisok felépítésében fontos lépést jelent majd a meglévő nyomtatott publikációk képi formátumba konvertálása.

Optikai digitális tömegtároló rendszerek

A digitális számítógépes adatokat ez idő szerint mágneses hordozókon (szalag, hajlékony és merev lemez) tárolják. Ezeket nemsokára a nagy adatbázisok költségeit tetemesen csökkentő berendezések váltják fel, tehát egész könyvtárak szöveggel-hanggal-képpel kombinált információi sűrítetten lesznek tárolhatók. Az új tárolóközeg (olcsó optikai lemezek és kártyák) birtokában a könyvtárak beszerzik a teljes ismeretbázisokat, s térítés ellenében használatra kölcsönzik ki őket.

Az USA nagyobb kiadóvállalatai már kifejlesztették optikai publikációs stratégiájukat, az ún. "új papiruszt". Addig is, amíg az országos nagy sebességű száloptikás digitális hálózat megvalósul, a szöveges és a képadatok jelenlegi, igen költséges átvitelét optikai tároló helyettesítheti. A jövőben tehát a könyvtárhasználóknak optikai hordozóra vitt nagy adatbázisokat kölcsönöznek ki, ahogyan ezt manapság a közművelődési könyvtárak teszik a könyvekkel (4. ábra).

Digitális átviteli rendszerek

A hang, adat és kép átvitelének technikája gyorsan terjed az USA-ban és Európában. Az új elektronikus,

digitális publikációs média lehetővé teszi a hanggal kombinált képek továbbítását televízió vagy telefon-rendszerek útján – kívánságra és interaktív környezetben. A cél gyors, hatékony információ- és ismeretcsere, továbbá a tömörített, összefüggéseket figyelembe vevő leírások vagy teljes szövegek archiválása a jövő számára. Éppen e célok teszik hangsúlyozottan indokolttá és nélkülözhetetlenné a hagyományos nyomtatott könyv "megőrző" szerepét és azt, hogy a könyv az újabb ismerettárolási, -átviteli médiákkal is versenyben maradjon.

A hagyományos könyvtár mint könyvek tára nem ismerte fel sem a nem szöveges, interaktív médiáknak, sem az ismeretbázisok készítésének és terjesztésének, sem pedig információfeltáró, tömörítő és elemző feldolgozásnak a szerepét. Mindezek felkarolása már a jövő könyvtárára vár.

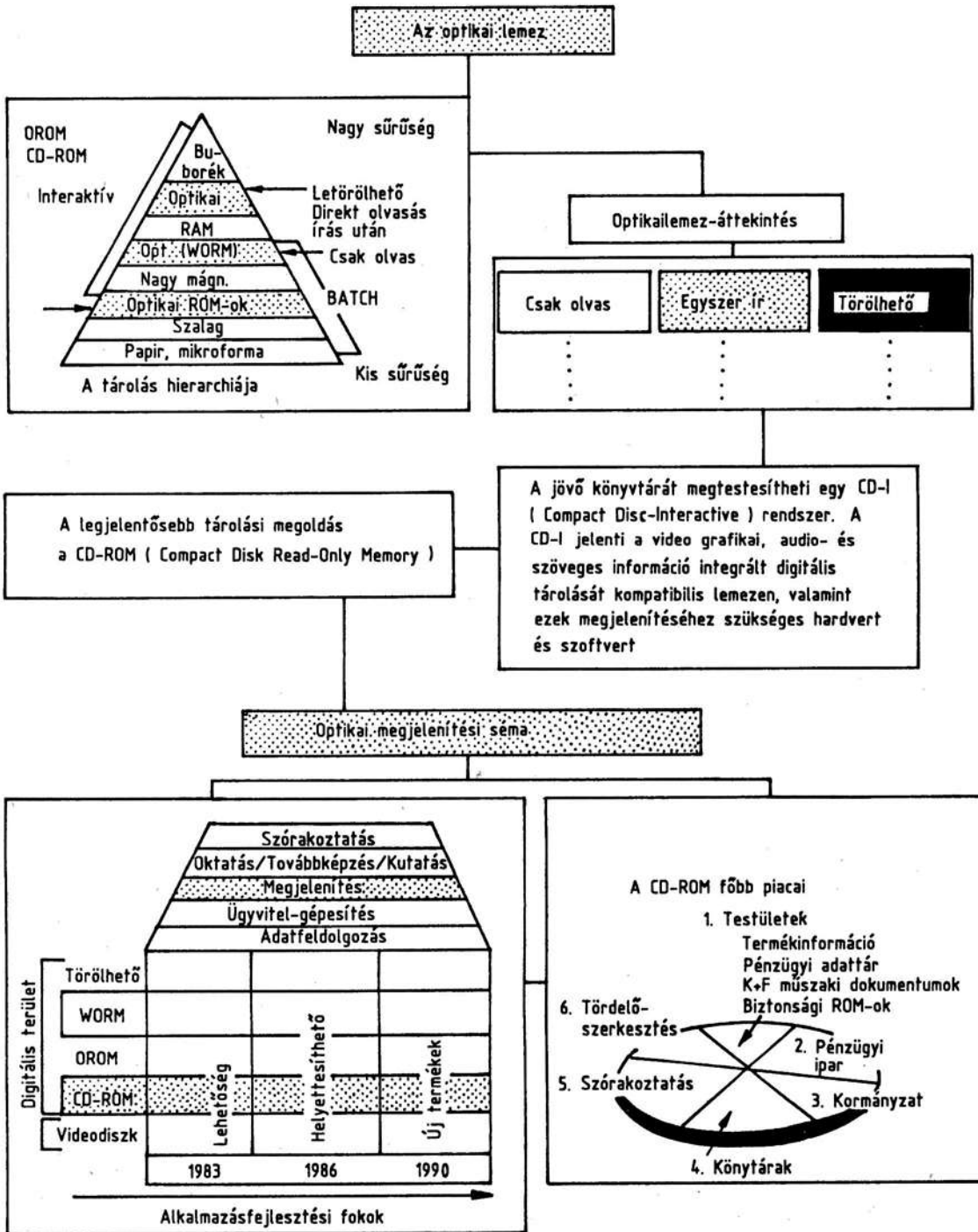
ÖSSZEFOGLALÁS ÉS KÖVETKEZTETÉSEK

A cél ismeretében a soron következő lépés a meglévő ismeretbázisokhoz való hozzáférés felgyorsítása lesz. Ennek elérésére az alábbi módszereket, tevékenységeket és szolgáltatásokat kell bevonni, beépíteni a könyvtár kereti közé.

- ▶ Dokumentumok átvitele telefax útján.
- ▶ Távkonferencia (személyek vagy csoportok között).
- ▶ Elektronikus szövegszerkesztés, tördelőszerkesztés és elektronikus nyomtatás.
- ▶ Képalkotás "személyesített" szöveges, grafikus és akusztikai információk készítéséhez.
- ▶ Optikai lemez és hasonló tárolórendszerek, amelyek az adatbázisokhoz interaktív hozzáférést és kezelést tesznek lehetővé (beleértve szöveges dokumentumokat, fényképeket, álló- és mozgóképeket is hanggal vagy hang nélkül).
- ▶ Mesterséges intelligencia és szakértő rendszerek személyi ismeretbázisok tervezéséhez és kezeléséhez.

A zökkenőmentes átmenet megköveteli, hogy a jövő könyvtára egy ideig még folytassa ügyfelei részére helybeni hagyományos szolgáltatásait, a nyomtatott és a nem szöveges dokumentumok gyarapítását és tárolását. Ezeknek az anyagoknak a számítógépes kezelése hamarosan megszokottá válik. Közben fokozatosan bevezetik a mesterséges intelligenciát, illetve szakértő rendszereken alapuló új szolgáltatásokat (pl. ismeretmegjelenítés, elemzett, tömörített vagy teljes leírások publikálása). Sokasodni fognak a könyvtárban létrehozott "élő" információk, s mindinkább kiterjednek a könyvtár falain kívüliekre is (pl. televíziós távkonferencia vagy képtelefon-szolgáltatás).

A szakkönyvtárnak egyedülálló lehetősége lesz az alábbi új információs eszközök, rendszerek beszerzésére, fejlesztésére, alkalmazására:

4. ábra Kialakuló optikalemez-technikák

- ▶ tudományág- vagy szakmaspecifikus szakértő rendszerek,
- ▶ optikai publikációk (hanggal, színnel, szimulációval, animációval) oktatáshoz, továbbképzéshez,
- ▶ digitális erőforrások specializált és/vagy általános fogadótábor és alkalmazások számára,
- ▶ hordozható optikai bázisú könyvtárak szakembereknek,
- ▶ hálózati környezet számítógépes, televíziós és audiokonferenciák számára,
- ▶ videopublikációk új alkalmazottak betanítására, továbbképzésére,
- ▶ ismeretfeldolgozó szoftvereszközök.

A holnap könyvtárának, hogy fennmaradjon, információs csomóponttá kell átalakulnia, a jövő könyvtárosának pedig az informatikai csúcstechnikát kézben tartó specialistává, egyben vállalkozóvá kell válnia.

A kihívás nagy, az idő sürget. Sok könyvtárnak alaposan át kell gondolnia saját helyzetét, s áttekintve a teendőket, fel kell készülnie az elkövetkező évek-évtizedek minőségileg magasabb rendű, használóra orientált információs szolgáltatások nyújtására.

/MURR, L. E. – WILLIAMS, J. B.: The roles of the future library. = Library Hi Tech, Consecutive Issue 19. 5. köt. 3. sz. 1988. p. 7–25./

(Zoltán Imre)

Válaszúton a tudományos könyvtárak

1986 végén a tudományos könyvtárak egy mindaddig példátlan mérvű folyóirat-áremelkedéssel kerültek szembe, amely 1988-ban is folytatódott. E nyomasztó gond mellett az új technika térhódítása is az érdeklődés homlokterébe került. Nem véletlenül, hiszen alapjában e két tényező fogja meghatározni, milyenek lesznek a tudományos könyvtárak a XXI. században. A következmények természetesen a tudósokat is komolyan érintik.

A folyóiratok áremelkedése legfeljebb annyiban kedvező, hogy próbára teszi a könyvtárosok és az olvasók ügyességét, leleményességét, alapjában véve azonban keservesen negatív a hatása. Az automatizálás viszont egyértelműen pozitív elem, amely számtalan lehetőséget kínál az olvasók kiszolgálásának tökéletesítésére.

Bár itt főleg az USA nagy tudományos könyvtárainak helyzetéről van szó, a tárgyalat kérdések a külföldi és a kisebb könyvtáraknak is fel vannak adva.

A könyvtári költségvetésekre nehezedő terhek a teljes beszerzési politika felülvizsgálatára késztetnek. A célok, amelyek a döntéseket meghatározzák, lehetnek annyira közeli, mint amilyen az olvasók által közvetlenül igényelt művek beszerzése, de távolabbiak is, mint a jövő évtized vagy évszázad tudósai szakirodalmi szükségleteinek megalapozása. A tudományos szakirodalom beszerzésében a jelen igényei általában előnyt élveznek a jövő igényeivel szemben, de még ha nem is így lenne, a gazdasági kényszer akkor is ebbe az irányba tereli a dolgok menetét.

Lényeges különbség mutatkozik a természettudományok és a társadalomtudományok terén működő könyvtárak között, amennyiben az utóbbiak sokkal inkább tudatában vannak a jövő iránti felelősségüknek, hogy ti. az évek múltával olyan for-

rasok is nélkülözhetetlenné válnak, amelyeket megjelenésükkor jóformán senki sem igényel. A természet- és alkalmazott tudományokban mintha túl nagy hangsúlyt kapott volna az újabb szakirodalom értékesebbnek való kikiáltása a régivel szemben. Széltében-hosszában emlegetik az elavulást, olykor tíz, olykor húsz évet téve meg a hasznosság határának. A gyakorlatban a régebbi szakirodalmat is kiterjedten használják, még ha némelyik divatos új szakterületen, mint amilyen a molekuláris biológia, egyelőre nem is igen van régeinek mondható szakirodalom.

Egyes könyvtárakban a döntéshozás elől a működési szabályzat gyűjtőköri leírásának holt betűihez menekülnek. Ez azonban egyrészt számúzi a kreativitást a beszerzési politikából, másrészt pedig sok haszontalan, efemer anyag előtt nyit kaput.

Az ezerszám ajánlott könyvek közül a válogatáshoz sokféle információforrást használhatnak fel a tudományos könyvtárak. Mivel igen fontos a gyorsaság, nagy szerepük van a kiadók által rendszeresen közreadott tájékoztatóknak. Ezek azonban inkább csak a nagyobb könyvtárakba jutnak el. A kisebbek jobbra az olvasók igénylései alapján vásárolnak, akik viszont a folyóiratok könyvszemléiből tájékozódhatnak. Így viszont lassúbb a beszerzés.

A folyóiratok kiválasztása sokkal körültekintőbb és alaposabb tájékozódást igényel, mint a könyveké. A jelen finansziális lehetőségei s a jövő kilátásai egyaránt szerepet játszanak. A legkétségtelenebb esetektől eltekintve a könyvtárak kikérik az olvasók véleményét. Egyes intézményekben külön könyvtári tanácsadó testület ajánlásától függ az előfizetés.

A könyvtárak könyvekre, ill. folyóiratokra költött összegeiről jelenleg nincsenek megbízható adatok. Tapasztalatunk szerint a "jó években" 15% körül van a könyvek részaránya a beszerzési költségvetésből, a rosszabbakban ez jóval 10% alá eshet.